

YTTRANDE

2005-05-19

dnr 02-302-2005

Utbildnings- och kulturdepartementet
103 33 STOCKHOLM

EU:s sjunde ramprogram för forskning och teknisk utveckling

Kungl. biblioteket (KB) anser inte att KB har mandat eller förutsättningar att göra några allmänna bedömningar av förslaget.

Däremot vill KB framhålla att biblioteken borde kunna ta aktiv del i vissa specifika delar av programmet. Vi är angelägna om att detta förs vidare och att det senare i genomförandet av programmet ges möjlighet för KB att delta.

KB har dessutom synpunkter på vissa avsnitt i förslaget.

Under COOPERATION

Under avsnittet COOPERATION, Information and Communication Technologies s. 20–23, finns för biblioteken viktiga insatsområden, särskilt under rubriken ”ICT for content, creativity and personal development”, s 23. Man har här tre underrubriker som avser nya media paradigm och former av innehåll, teknikstött lärande och tillgång över tiden till digitala kulturella resurser. Alla delområden är relevanta ur bibliotekens synpunkt.

KB har dock några invändningar mot förslagets skrivningar samt även förslag till ändringar.

Man talar om IKT-system för att stödja tillgång och användning över tiden av digitala kulturella resurser. Här borde programmet innehålla en bredare formulering. Varför ska tillgången begränsas till *kulturella* resurser? Biblioteken strävar att ge tillgång över tiden till alla former av dokument, vare sig de kan räknas till kultur, vetenskap, samhällsliv eller något annat.

En annan invändning gäller rubriken ”ICT for content, creativity and personal development”. Om man här vill räkna upp uppgifter eller funktioner som ICT ska fylla så verkar ”content” malplacerat, medan däremot ”learning” borde finnas med när det utgör ett av delområdena. Alltså hellre: ”ICT for learning, creativity and personal development”.

Ett viktigt sätt att skapa innehåll är satsningar på digitalisering av delar av de rika samlingar som finns i bibliotek, arkiv och museer. Detta kulturarv kan genom IKT bli lättare åtkomligt för forskare, studenter, lärare, elever och allmänheten. KB föreslår därför att man kompletterar punkterna under rubriken med ytterligare en med ungefär följande innehåll:

- ICT-based systems to support digitisation of non-digital resources and assets in library, archive and museum collections and the accessibility and use of those over time.

Under rubriken "ICT for trust and confidence" på samma sida saknar KB forskning och utveckling kring långsiktigt bevarande av och permanent tillgång till digitala resurser. Detta täcks dåligt av uttrycket "protection against cyber threats" som mer handlar om skyddet mot hotande katastrofer och angrepp medan "long-term preservation and permanent access to digital resources" handlar om skydd mot de stora risker för framtida tillgänglighet som den tekniska utvecklingen inom IT-området för med sig.

Under CAPACITIES

Under avsnittet CAPACITIES finns några viktiga områden:

Research infrastructure , s 38 - 49:

För KB förefaller det självklart att biblioteken tillhör forskningens infrastruktur inom alla ämnesområden, och detta gäller i allt högre även den digitala infrastrukturen. Bibliotek nämns dock inte alls i texten. Man kan här jämföra med den amerikanska diskussionen om motsvarande frågor. I den mycket tongivande rapporten Revolutionizing Science and Engineering Through Cyberinfrastructure: Report of the National Science Foundation Blue-Ribbon Advisory Panel on Cyberinfrastructure, January 2003 tas fortsatta satsningar på digitala bibliotek in som en del av förslagen (se <http://www.nsf.gov/cise/sci/reports/atkins.pdf>, bl.a. s 42 och 68)

Science in Society, s 43-44

Under "Activities" nämns "the future of scientific publications", s. 43. Här bör man framhålla vikten av att öka **tillgängligheten** till vetenskapliga publikationer både inom och utom högskolorna. Biblioteken spelar idag en viktig roll både genom licensavtal och genom ett arbete för att synliggöra lärosätenas vetenskapliga produktion i elektronisk form. Det pågår en intensiv internationell debatt och ett aktivt utvecklingsarbete för att skapa fri tillgång till vetenskapliga publikationer på webben – Open Access. KB har genom olika insatser engagerat sig i detta arbete.

Beslut i detta ärende har fattats av riksbibliotekarie Gunnar Sahlin. Föredragande har varit förste handläggare Jan Hagerlid. I den slutliga handläggningen har även biblioteksrådet Johan Mannerheim deltagit.

Gunnar Sahlin

Jan Hagerlid